

سوال

حکم کسی که پیش از رفتن به رختخواب نیت روزه همه ما را کرده سپس روز دوم که برای سحری بیدار شده به او گفته‌اند رمضان هنوز شروع نشده و امروز سی‌ام ماه شعبان است، اما روز بعدی دیگر نیت را تجدید نکرده و ماه رمضان را همینطور روزه گرفته است چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

خوابیدن شب با داشتن نیت از جمله شروط درستی روزه واجب است؛ زیرا در حدیث ام المومنین حفصه - رضی الله عنه - آمده که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: هرکس که پیش از فجر نیت روزه نکند روزه ندارد به روایت ابوداود (۲۴۵۴). آلبانی در إرواء الغلیل (۴/ ۲۵) به شماره (۹۱۴) آن را صحیح دانسته است.

امام نووی - رحمه الله - می‌گوید:

مذهب ما - یعنی شافعیان - بر این است که روزه رمضان جز با نیت از شب صحیح نیست و مالک و احمد و اسحاق و داود و جماهیر علمای سلف و خلف بر همین نظر هستند (المجموع: ۶/ ۳۱۸).

اما قضیه نیت بسیار آسان است و به مجرد اینکه شما وقتی دانستید فردا رمضان است و قصد کردید روزه شوید همین نیت است و شرط نیست نیت را به زبان آورید بلکه این کار مشروع نیست.

ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید:

هرکس بداند که فردا رمضان است و قصد داشته باشد روزه شود نیت روزه کرده است، چه این قصد را به زبان بیاورد چه نیاورد و این کار عموم مسلمانان است و همه‌شان نیت روزه دارند (مجموع الفتاوی: ۲۵/ ۲۱۵).

شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - می‌گوید:

ممکن نیست کاری از روی اختیار باشد و نیت نداشته باشد. یعنی هر کاری که انسان از روی اختیار انجام می‌دهد حتما قصد و نیتی در آن هست... برای همین می‌دانیم کاری که برخی از مردم انجام می‌دهند از روی وسواس است، مثل آنکه برخی می‌گویند: من نیت نکرده‌ام! این توهمی است که حقیقت ندارد. چگونه ممکن است قصد نداشته و انجام داده؟ (الشرح

الممتع: ۶ / ۳۵۴ - ۳۵۵).

نیت روزه گرفتن همهٔ رمضان در همان اول ماه درست است مگر آنکه روزهٔ رمضان به سببی مانند بیماری یا سفر قطع شود که در این صورت نیاز به تجدید نیت است، اما این هم شرط نیست که حتماً از اول رمضان نیت همه‌اش را داشته باشی، یعنی اگر کسی هر شب رمضان نیت و قصد روزهٔ فردایش را داشته باشد روزه‌اش صحیح است.

ابن قطن - رحمه الله - می‌گوید:

اهل علم بر این اجماع دارند که هر کس برای هر شب رمضان نیت کند و روزه بگیرد، روزه‌اش کامل است (الإقناع فی مسائل الإجماع: ۸ / ۲۲۷).

اما اگر منظور شما این است که ایشان اصلاً نیت روزه را تجدید نکرده‌اند تا آنکه روز اول رمضان فرا رسیده و ایشان در ابهام بوده‌اند که این روز اول است و سپس بعد از طلوع خورشید دانسته که امروز اول رمضان است و در هیچ لحظه‌ای از شب قصد روزهٔ فردا را نداشته و برای سحری هم بیدار نشده، شما اگر در این حالت - وسط روز - متوجه شده‌اید که رمضان است باید دست از خوردن و مبطلات روزه بکشید و سپس آن روز را قضا کنید. زیرا نیت را چنانکه گفتیم باید از شب داشت.

برای چگونگی نیت در روزه لطفاً به پاسخ سوال شمارهٔ (22909) مراجعه کنید.

والله اعلم.